

4.6 Sociální péče

- rozšíření sítě zařízení sociální péče
- nárůst počtu příjemců důchodů
- zvýšení průměrného měsíčního důchodu
- pokles počtu přiznaných dávek státní sociální podpory
- nárůst objemu finančních prostředků na vyplacené dávky státní sociální podpory
- snížení podílu hodnoty vyplacených dávek na celku zejména u přídavku na dítě, sociálního příplatku a příspěvku na bydlení

Počet zařízení, které poskytují služby sociální péče, se v Jihomoravském kraji zvýšil. Nárůst je patrný zejména v okrese Brno-město.

Domovy důchodců disponovaly 3,5 tisíci lůžky a zvýšení počtu lůžek v hodnoceném období (o 7 %) se promítlo i do počtu míst připadajících na 1 000 obyvatel starších 65 let, a to z 21,5 míst v roce 2000 na 22,9 míst v roce 2004. V meziokresním porovnání se hodnota tohoto ukazatele pohybuje od 11,6 v okrese Brno-venkov do 34,6 v okrese Znojmo. Z celkového počtu 1,7 tisíc míst v jihomoravských penzionech byla třetina nabízena seniorům v zařízeních se sídlem v Brně a čtvrtina v okrese Brno-venkov. Zvyšující se podíl seniorů na celkovém počtu obyvatelstva a stagnace rozšiřování domovů – penzionů pro důchodce se promítlo ve snížení počtu míst u tohoto typu zařízení v přepočtu na 1 000 obyvatel ve věku 65 a více let o více jak 9 % na 10,7 v roce 2004. V okresech Brno-venkov a Hodonín dále ještě působí dvě společná zařízení – domov důchodců a domov – penzion pro důchodce.

4.6.1 Zařízení sociální péče k 31.12.

Zdroj: MPSV

	2000	2001	2002	2003	2004	Rozdíl 2004 - 2000
Ústavy sociální péče pro dospělé místa	9 819	9 834	9 790	5 522	7 717	-2 -102
Ústavy sociální péče pro mládež místa	16 1 238	16 1 303	18 1 350	18 1 294	19 1 366	3 128
Domovy důchodců místa	26 3 502	25 3 489	25 3 565	30 3 687	31 3 749	5 247
Domovy - penziony pro důchodce místa	26 1 927	26 1 928	25 1 903	23 1 710	24 1 749	-2 -178
Domy s pečovatelskou službou bytové jednotky	49 1 761	54 1 927	61 2 139	61 2 173	78 2 727	29 966
Ostatní zařízení sociální péče místa	24 643	28 800	58 1 174	47 1 274	40 1 161	16 518
Dětské domovy místa	11 332	11 372	11 374	11 388	11 388	- 56

V průběhu sledovaných let bylo uvedeno do provozu celkem 29 nových **domů s pečovatelskou službou** s nárůstem kapacitního ukazatele o 55 %. Ke konci sledovaného období tak poskytovalo své služby 78 zařízení s 2,7 tisíci bytových jednotek. Největší zvýšení počtu zařízení včetně kapacit vykazovaly okresy Brno-město a Znojmo.

Přestože dochází k rozšiřování sítě zařízení sociální péče, stále jsou jejich kapacity nedostatečné a neuspokojených žadatelů o umístění přibývá. V roce 2004 bylo evidováno 4,6 tisíc žadatelů o umístění do domova důchodců, což je o 85 % více ve srovnání s rokem 2000. Počet žadatelů o umístění v penzionu pro důchodce se v průběhu sledovaných let zvýšil o 5,7 % a v roce 2004 dosáhl 3,1 tisíc. I přes nárůst kapacity v domech s pečovatelskou službou nebylo v roce 2004 uspokojeno 1,9 tisíc zájemců o bydlení v tomto typu zařízení.

Tab. 4.6.2 Vybrané ukazatele sociálního zařízení

Zdroj: MPSV

	2000	2001	2002	2003	2004	Rozdíl 2004 - 2000
Příjemci důchodů celkem (prosinec)	294 673	296 277	295 739	297 384	301 175	6 502
z toho plných starobních	151 427	152 803	150 932	152 051	155 365	3 938
Průměrná měsíční výše plného starobního důchodu v Kč (prosinec)	6 215	6 726	6 756	6 997	7 189	974
Výdaje na dávky nemocenského pojištění (mil. Kč)	3 158	3 411	3 733	3 892	3 397	239
z toho:						
nemocenské	2 774	2 981	3 248	3 373	2 861	87
peněžitá pomoc v mateřství	303	334	394	418	461	158
podpora při ošetřování člena rodiny	80	95	90	101	75	-5
Držitelé průkazů zdravotně postižených (k 31. 12.)	42 559	35 452	28 522	26 230	29 123	-13 436
Osoby v evidenci sociálně potřebných	50 691	48 694	42 257	.	.	x
Žadatelé o umístění v domově důchodců	2 514	3 192	3 787	3 417	4 640	2 126
Žadatelé o umístění v penzionu pro důchodce	2 906	2 949	2 647	2 783	3 073	167
Neuspokojení žadatelé o byt v domě s pečovatelskou službou	953	1 101	1 215	879	1 854	901
Osoby, jimž byla poskytnuta pečovatelská služba	16 261	15 716	17 308	15 906	14 560	-1 701
Výdaje na pečovatelskou službu (mil. Kč)	111	122	129	138	141	30

V Jihomoravském kraji bylo v prosinci 2004 vyplaceno více jak 301 tisíc **důchodových dávek**. Struktura příjemců důchodů celkem je z největší části, a to z 52 %, tvořena důchodci pobírajícími starobní důchod plný, dále pak 23 % tvoří důchody vdovské a 13 % důchody invalidní plné. Počet vyplácených sirotčích dávek zaznamenal svým počtem 5,8 tisíc meziroční pokles o více jak 3 %. **Průměrná výše důchodu** (bez součástí) v prosinci 2004 dosáhla částky 7 004 Kč a proti roku 2003 zaznamenala nárůst o 2,6 %. Důchody žen v průměrné částce 6 728 Kč dosahují jen 90,2 % výše důchodů vyplácených mužům. Starobní důchod plný činil 7 189 Kč s meziročním zvýšením o 2,7 %, invalidní plný 7 018 Kč s nárůstem proti roku 2003 o 2,6 % a sirotčí 3 489 Kč, což je o 83 Kč více proti předcházejícímu roku. V meziokresním porovnání se průměrná výše důchodů celkem pohybuje od 6 764 Kč v okrese Znojmo do 7 259 v okrese Brno-město, v mezikrajském porovnání je nejnižší výše 6 969 Kč evidována v kraji Zlínském a nejvyšší 7 601 Kč v Hlavním městě Praze; celorepublikový průměr představuje hodnotu 7 118 Kč, což je o 1,6 % více proti skutečnosti v Jihomoravském kraji.

V roce 2004 bylo v Jihomoravském kraji vyplaceno celkem více jak 4 427 tisíc dávek **státní sociální podpory** s poklesem proti roku 2003 o téměř 2 % a podílem na celorepublikovém počtu vyplácených dávek 11,3 %. Finanční objem 4,1 miliard Kč těchto vyplácených dávek tvořil 11,2 % republikového celku a meziročně vzrostl o 13,4 % (ve srovnání s rokem 2000 vzrostl o 14,7 %).

Největší část z počtu přiznaných dávek včetně zpětně vyplácených tvoří přídatky na dítě, a to 58 % s poklesem proti roku 2003 o jeden procentní bod. Vyplacená částka přídatků na dítě dosáhla v roce 2004 1 349 milionů Kč s meziročním poklesem 5,5 % (proti roku 2000 se snížila o více jak 7 %); tvořila téměř třetinu celkového objemu vyplácených dávek státní sociální podpory.

Tab. 4.6.3 Dávky státní sociální podpory

Zdroj: MPSV

	2000	2001	2002	2003	2004	Rozdíl 2004 - 2000
Přiznané dávky ¹⁾	4 534 548	4 398 278	4 417 700	4 515 412	4 427 154	x
Vyplacené dávky (tis. Kč) ²⁾	3 568 726	3 586 339	3 789 253	3 611 777	4 094 869	526 143
z toho:						
přídavek na dítě	1 453 950	1 461 378	1 521 916	1 427 463	1 348 890	-105 060
sociální příplatek	715 963	696 994	724 621	668 791	599 701	-116 262
příspěvek na bydlení	274 733	298 556	340 041	322 033	292 533	17 800
příspěvek na dopravu	124 372	140 618	154 659	150 228	101 822	-22 550
rodičovský příspěvek	832 878	833 832	866 555	860 270	1 130 608	297 730
zaopatřovací příspěvek	1 439	1 028	1 211	571	295	-1 144
pěstounská péče	28 934	31 544	34 813	34 501	38 308	9 374
z toho:						
na potřeby dítěte	21 550	23 397	25 990	26 123	29 105	7 555
odměna pěstouna	6 826	7 446	8 042	7 890	8 280	1 454
porodné	61 889	64 219	86 150	87 728	89 900	28 011
pohřebné	60 385	57 745	59 310	60 195	57 810	-2 575

¹⁾ v letech 2000 - 2002 bez zpětně přiznaných dávek

²⁾ včetně zpětně vyplacených dávek

Sociální příplatek, který je určen rodinám s nízkými příjmy na pokrytí nákladů spojených se zabezpečením jejich potřeb, byl vyplacen 519 tisícům rodinám, což je proti roku 2003 méně o 9,6 %. Vyplacená hodnota sociálního příplatku dosáhla 600 milionů Kč s podílem na struktuře dávek státní sociální podpory 14,6 %, který proti roku 2003 poklesl o 3,9 procentních bodů. **Příspěvek na bydlení**, kterým stát přispívá na náklady na bydlení rodinám a jednotlivcům s nízkými příjmy, představoval 293 milionů Kč a byl vyplacen 404 tisícům žadatelů.

Nárok na výplatu **pohřebného** v roce 2004 vznikl 11,6 tisícům osob. Celková hodnota pohřebného dosáhla 58 milionů Kč a zaznamenala tak v roce 2004 pokles proti roku 2003 téměř o 4 % (proti roku 2000 pokles o 4,3 %).

V roce 2004 byly vyplaceny **rodičovské příspěvky** v celkové výši 1 131 milionů Kč s meziročním přírůstkem o 31,4 % 360 tisícům žadatelů. Podíl počtu těchto dávek se na celku podílel 8,1 %, což je o 0,6 procentních bodů více proti roku 2003. Podíl hodnoty vyplacených rodičovských příspěvků na celku činil 27,6 % a proti roku 2003 se zvýšil o 3,8 procentních bodů.

Mezi další dávky státní sociální podpory, u kterých je evidován nárůst počtu vyplacených dávek, se řadí **dávky pěstounské péče**. Jejich počet 12,9 tisíc, který skutečnost roku 2003 překročil o 7,5 %, byl z 58 % tvořen příspěvkem na úhradu potřeb dítěte a ze 41,3 % odměnami pěstouna. Hodnota vyplacených dávek pěstounské péče v roce 2004 dosáhla 38 milionů Kč s meziročním přírůstkem 11 % (proti roku 2000 vzrostl téměř o jednu třetinu).

V roce 2004 připadl nárok na dávku **porodného** 10,4 tisícům osobám s nárůstem proti roku 2003 o 2,2 %. Vyplaceno bylo téměř 90 milionů Kč s podílem Jihomoravského kraje na České republice 10,8 %.

V roce 2004 bylo vyplacena jednorázová a mimořádná dávka (příspěvek na dítě) 217,5 tisícům příjemců. Vyplaceno bylo 435 milionů Kč. Tato částka tvořila 10,6 % celku objemu vyplacených dávek státní sociální podpory v Jihomoravském kraji.